

---

1-1-2007

## “Emperyalist” Misyonerlik? (Missionary Imperialism?)

Larry Poston  
lposton@messiah.edu

Follow this and additional works at: [https://mosaic.messiah.edu/brs\\_ed](https://mosaic.messiah.edu/brs_ed)



Part of the [Missions and World Christianity Commons](#), and the [Near Eastern Languages and Societies Commons](#)

Permanent URL: [https://mosaic.messiah.edu/brs\\_ed/14](https://mosaic.messiah.edu/brs_ed/14)

---

### Recommended Citation

Poston, Larry, "“Emperyalist” Misyonerlik? (Missionary Imperialism?)" (2007). *Bible & Religion Educator Scholarship*. 14.

[https://mosaic.messiah.edu/brs\\_ed/14](https://mosaic.messiah.edu/brs_ed/14)

Sharpening Intellect | Deepening Christian Faith | Inspiring Action

Messiah University is a Christian university of the liberal and applied arts and sciences. Our mission is to educate men and women toward maturity of intellect, character and Christian faith in preparation for lives of service, leadership and reconciliation in church and society.



## “Emperyalist” Misyonerlik? Larry Poston

Onlarca yıldan beri Batılı misyonerler, seküler antropolog ve tarihçilerin misyonerlerin Hıristiyanlık inancını yaymaya çalıştıkları kültürlerin “altını oydukları”na dair eleştirilerine maruz kalmışlardır. Misyonerlerin girişimleri pek çok durumda yalnızca yeni toprakları ilhak etmeye, yeni ekonomik pazarları bulmaya ve “ilkel” halklara “medeniyet” getirmeye yönelik “seküler” emperyalistlerin faaliyetleriyle keşitlikleri için, misyonerlerin bu “emperyalist” motivasyonları paylaştıklarını sanmak belki doğaldır. Bu yazının amacı iki grubun motivasyonlarının ve dolayısıyla girişimlerinin arasında son derece önemli farkların bulunduğunu göstermektir. Kuşkusuz, “ruhsal emperyalizm” suçlamaları bazı zamanlar ve yerlerde geçerli olmuştur.<sup>1</sup>

Bunula birlikte, misyonerlik hareketinin bir bütün olarak Batılı olmayan toplumlarda gerçekleştirdiği değişimler, dinsel veya herhangi başka ölçütlerle sınılandığında, olumlu ve takdire layık sayılmalıdır.

Gayet tabii, müjdecî Hıristiyanlar’ın bakış açısından misyonerlik hareketinin en önemli boyutu, “ruhen yeniden doğarak” Tanrı katında sonsuz hayata kavuşabileceğimize dair iyi haberin tüm yeryüzüne iletilmesidir. Sonsuz ölüm ve cezadan kurtularak sonsuz hayata geçebileceklerine dair bu mesajı tüm dünyanın halklarına bildirmek, hemen hemen bütün dönemlerde kilisenin en öncelikli hedefi olmuş ve hâlâ olmaktadır. Herhangi başka hedef, olsa olsa ikincil bir önem taşır, sık sık da Yeni Antlaşma açısından yetersiz olur.

Hıristiyanlık’ın son iki bin yıl içinde şaşılacak bir şekilde yayıldığı, tartışılmaz bir gerçektir. Bu yayılış, hiçbir zaman müjdecî Hıristiyanlar’ın arzuladıkları kadar geniş ve köklü olmamıştır. Buna rağmen, Göklerin Egemenliği’nin genişlemesi her şeyden önce Tanrı’nın takdirine bağlı olduğuna göre, şikâyet etmeye pek bir hakkımız yoktur. O’nun tasarısı buyurduğu şekilde gerçekleştirilmektedir. Tüm yeryüzünde Müjde duyurulmakta ve insanlar iman ederek Rab’be gelmektedir. Bu insanlara “İsa’nın buyurduğu her şeye uymaları” öğretilerek, Yeni Antlaşma anlamıyla Mesih öğrencisi olmuşlardır. İstisnalar dışında, kurumsal kilise çağdaş dünyanın bütün ülkelerinde bulunmaktadır. Bunların çoğu da yerel önderler tarafından geliştirilmiştir. Yale İlahiyat Fakültesi’nde profesör olan Gambyalı Lamin Sanneh şu gözlemde bulunmuştur: “misyon, sömürgeci imparatorluğun evrensel değerlerini yaymaya çalışacağı yerde, kendini yerel kültürlerin ve dillerin gelişimine adanmıştır. Bu adanmışlık da dünyanın yerel kültürlerine geniş çaptaki yararlar sağlamıştır.”<sup>2</sup>

Bazı insanlar Hıristiyanlar’ın diğer dinlerin mensuplarının Hıristiyanlık’a geçmelerini teşvik etmelerini şiddetle kınamıştır. Oysa, Yeni Antlaşma’ya bağlı bir Hıristiyan haklı olarak başka bir şekilde davranamaz. Müjde’yi yayma, insanları Mesih öğrencisi olarak yetiştirme ve kiliseler kurma süreçleri olmadıkça, “Yeni Antlaşma’ya bağlı” bir Hıristiyanlık yoktur. İlk elçilere ve onların ardından gelen Hıristiyanlar’a baktığımızda, aynen bu hizmetleri gerçekleştirdiklerine, hatta esasında *yalnızca* bu hizmeti gerçekleştirdiklerine, tanık oluruz.

Ama bu tamamen “ruhani” olan girişimlerin ötesinde, Batılı misyonerlerin dünya medeniyetine getirdikleri katkılar, sadece ruhsal düzeyde değil, fiziksel, düşünsel ve toplumsal düzeylerdeki katkılar da az değildir. Misyonerlerin çoğunun gözünde bu katkılar yalnızca müjdeleme veya Mesih’e bağlı öğrencileri yetiştirmenin yan ürünleriydi. Misyonerleri eleştiren kişilerse, bu çalışmaların “pırıl pırıl doğal” kültürler üzerine “müdahaleci, emperyalist ve yozlaştırıcı” bir etki yaptığını sık sık belirtir. Ancak aslına bakacak olursak çoğu Müjdecî misyoner, böyle suçlamaların tersine, “kültüre saygısızca karışmak”tan kaçınmışlardır. 19. yüzyılın sonlarında önde gelen ve dolayısıyla dönemin değerlerini temsil eden bir misyonerlik uzmanı (misyolog) olan A.J. Gordon hakkında, Boston Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ndeki Dana Robert şu gözlemlerde bulunmuştur: Gordon, “eğitimsel, endüstriyel ve diğer ‘medenileştirici’ girişimlerin misyonerlikte kullanılmasını gereksiz ve hatta yararsız bularak bunları açıkça reddetti. Örneğin, yüksek eğitimli olmanın kayıp insanları İsa Mesih’e getirmediklerini, tersine Batılı eğitimin onların Hıristiyan olmalarına engel olduğunu belirtti.” Robert, misyolog Gordon’un şu sözünü de aktarır: “Eski çağ veya modern çağ misyon girişimlerine bakınca, kayıp insanların değişen kültür nedeniyle yavaş yavaş Hıristiyanlık’ı kabul etmeye hazır hale gelmelerine dair bir örneği boşuna ararız; bunun tersine, birçok örnekten görülebilir ki, medeniyet kavramından müjdelemeye sistemli bir şekilde geçmeye çalışmak sadece dolambaçlı bir yol değil, yanlış bir yoldur.”<sup>3</sup> Başka bir deyişle, öncelikle Batı’nın toplumsal kurumlarını Batılı olmayan halklara getirerek onları “medenileştirmeyi” amaçlayan klişeleşmiş Hıristiyan misyoner anlayışı, ne geçmişte doğru sayılmıştır ne de günümüzde doğru sayılabilir.

Bunların yanı sıra “emperyalist misyonerler”i eleştirmeye ve kınamaya bu kadar hevesli olan gözlemciler, misyonerliği bütünüyle zararlı bir girişim olarak ilan etmeden önce bu katkıları araştırsalar iyi ederler. Kanım şu ki, dünyanın halklarıyla bir anket yapılarak onlara “Misyonerlerin gelişinden ve faaliyetlerinden önceki şartlara dönmek ister miydiniz?” diye sorsak, bu halkların ezici çoğunluğu “Hayır!” diye haykırır. Bu konuyla ilgili olup bitenlerden haberdar olan kişiler, Batılı misyonerlerin katkıları olmasaydı, dünyamızın çok ama çok daha ıstırap ve keder dolu bir yer olacağını farkındadır. Bu cesur iddiaları hangi kanıtlara dayandırabiliriz? En önemli kanıtlardan birkaç tanesine birlikte bakalım.

### 1. Misyonerler, yerel kültürlerin en iyi saydıkları yönlerini korumak için, diğer Batılılar'ın çoğundan daha girişken olmuştur.

“Misyonerler gittikleri her yerde yerel kültürü yok ettiler” şeklindeki yaygın inanca rağmen, çoğu zaman durum bunun tam tersiydi. Lamin Sanneh şu gözlemlerde bulunur:

Şüphe götürmez bir gerçektir ki, en esas şekliyle misyonun belirleyici özelliği yerel dilleri savunarak geliştirmektir. Kutsal Yazılar'ı yerel dillere çevirme girişimlerinin temelinde son derece büyük etnografik inceleme ve saha araştırmaları işleri yatmıştır; yerel dilbilim geliştirilerek belgelenecekti; yüksek çeviri amacına hizmet eden kaynakçalar bir araya getirilecekti; yerel dil için sözlükler, gramer kitapları ve ilk okuma kitapları hazırlanacaktı; üstelik, daha önce öyle bir şeyin hiç yapılmadığı yörelerde yerel dillere yönelik okuryazarlık eğitimine yatırım yapılacaktı.<sup>4</sup>

Sözgelimi, Hindistan'a giderek Protestan Misyonerlik Hareketi'nin kurucusu olarak tanınan William Carey, Hindistan kültürüne duyduğu derin saygısını sergileyerek Hinduizm'in iki büyük destanı olan *Ramayana* ve *Mahabharata* adlı eserleri İngilizce'ye çevirdi. Çin'de James Legge aynıısını yaparak Çin dininin *Dört Kitaplar* ve *Beş Klasikler* adlı eserlerini çevirdi. Robert Codrington Güney Pasifik'in kültürleri ve geleneklerini inceleyerek *Melanezyalılar* adlı eseri yazdı ve böylece *mana* kavramını insanbilimi ve karşılaştırmalı dinler tarihi alanlarına tanıtmış oldu. Edwin Smith Royal Anthropological Institute'un başkanı olarak seçildi ve *Afrikalılar'ın Tanrı Anlayışları* ve *Altın İskemle* dahil olmak üzere birkaç kitap yazdı.<sup>5</sup>

### 2. Çeşitli durumlarda misyonerler toplumsal şartları iyileştirmiştir.

*Hristiyan Misyon Faaliyetlerini Anlamak (Understanding Christian Missions)* adlı kitabında, J. Herbert Kane şu gözlemlerde bulunmuştur:

... açıklar ki ilk misyonerler çok özel insanlardı. Tek taraflı olarak ve büyük cesaretle yaşadıkları dönemin toplumsal kötülüklerine, örneğin, Hindistan'da çocukların evlendirilmesine, dulların yakılarak kurban edilmesine, tapınaklardaki fahişeliğe ve parya sınıfına [kast sisteminin en alttakileri]; Çin'de afyon ticaretine, kumara, ayak bağlamaya ve bebek öldürmeye; Afrika'da köle ticaretine, içki ticaretine ve ikizlerin imha edilmesine karşı savaştılar... toplumların, kendi halklarınca terk edilmiş en alttakilerinin imdadına koşarak yardım ettiler... Terk edilmiş bebekleri kurtaran, kız çocuklarını eğiten ve kadınları özgürlüğe kavuşturan ilk insanlar onlardı. Alfabeleri olmayan dillerin yazı sistemlerini geliştirdiler, Kutsal Yazılar'ı çevirdiler ve yerel halklara okumayı öğrettiler. Böylelikle onların yepyeni düşünceler denizine açılmalarını sağladılar.”<sup>6</sup>

William Carey 1793 yılında Hindistan'a vardığında, Hristiyan dünya görüşünün ruhuna ve değerlerine ters düşen bir takım uygulamaları destekleyen ve hatta takdir eden bir ülke olduğunu öğrendi. Genç kızlar ya yol kenarında terk edilir ya da Hindu tapınaklarında yapılan törenlerde fahişe olarak görev yapmak üzere yetiştirilirdi. “Sati” olarak bilinen bir uygulamada, dul kadınlar (genelde kendi oğulları tarafından) ölü kocalarının yakılmakta olduğu odun yığınlarına atılırdı. Özellikle bu olay karşısında dehşete kapılan Carey, Hindu kutsal yazılarından kanıtlar getirerek bu uygulamanın (Hristiyanlık inancı bir yana) Hindistan'ın dinine aykırı olduğunu vurgulayarak buna son verilmesine çağrıda bulundu. Ayrıca, Carey köle ticaretine karşı mücadele ediyordu ve (ölümünden önce) İngiliz İmparatorluğu'nda kölelik yasaklandığında oldukça sevinmişti. Üstelik Carey'nin katkıları sadece ruhsal ve toplumsal alanlara sınırlı değildi. Doğal bilimler bile onun “ağır ama sebatkâr” girişimleriyle ilerletilmiştir. \* 1820'de, yaşadığı her yerde o yörenin bitki ve hayvanlarını tasnif etme “hobisi”nin bir uzantısı olarak, Hindistan Ziraat ve Bahçıvanlık Cemiyeti'ni kurdu. Ayrıca, Serampore Yüksek Okulu'nu (Serampore College) kurdu ve orada ölümüne kadar bitkibilim ve hayvanbilim bölümlerinde okutman, ilahiyat bölümünde ise profesör olarak hizmet etti.<sup>7</sup>

Çin'de, misyonerler ayak bağlama ve kız bebek öldürme uygulamalarına ısrarlı karşı çıktı. Ayak bağlama karşıtı ilk kuruluş, Hristiyanlık'a geçen yerlileri desteklemek için 1874'te bir misyon tarafından oluşturulmuştur. Güney Baptistleri'den bir kadın misyoner Lottie Moon, bu uygulamaya karşı duran mücadeleçilerin önde gelenlerinden ve ölmeden önce (aynı yıl vefat edecekti) devletin ayak bağlamayı yasaklamasına tanık olma sevincini yaşadı.<sup>8</sup>

Afrika'daki misyonerler, kadın sünneti (genital mutilasyon), çok karılılık, cariyelik ve kadınlara uygulanan diğer insan onuruna aykırı uygulamalara karşı oluşturulan girişimlerde de önderlik yapmışlardır.<sup>9</sup>

Pek çok yörede, yerel halklara günlük hayatlarını önemli ölçüde iyileştiren pratik becerileri öğreten kişiler de misyonerlerdi. Sözgelimi, Ağustos 1796'da Londra Misyoner Cemiyeti ilk misyoner grubunu hizmete tahsis törenini yaptığında otuz misyonerden yalnızca dördü kilise tarafından “din adamı” (rahip) olarak atanmıştı. Altısı marangoz, ikisi duvarcı, ikisi kunduracı, biri bahçıvan, biri de koşum takımı ustasıydı.<sup>10</sup> Bazıları bu çeşitli ustaların anlamını “kültürel

\* Carey, tek büyük marifetinin “ağır fakat sebatla çalışan” biri (“a plodder”) olduğunu sık sık söylemiştir. (Çevirmenin notu)

emperyalizm” olarak yorumlamak istese de, aslında bu misyonerler (1Se.4:11-12 ve 1Ko.9:12-18 ayetlerinin doğrultusunda) hünelerini kullanarak Hristiyanlar'ın kendi geçimlerini sağlayan güvenilir insanlar olduğunu göstermeyi amaçlamaktaydı. Bu misyonerler, Hristiyanlık'ı seçen yerliler de hararetle isteyince, bu zanaatleri onlara büyük memnuniyetle öğretiler.

Bazı yerlerde de misyonerler yerel halklara ürünlerinin daha verimli ve besleyici olmasını sağlayan yeni çiftçilik yöntemlerini öğretti. Yetersiz beslenen halkların yaşam standartlarını yükselterek çetin iklimler ve verimsiz topraklara uygun melez ürünleri tanıtan insanlar da misyonerlerdi. Hayvancılıkla geçinen topluluklara hayvancılık ve veterinerlikle ilgili yeni buluşları tanıtanlar yine misyonerlerdi.<sup>11</sup> Bu tür katkılar pek çok halka daha güvenli ve verimli yaşam sağladı.

### 3. Misyonerler, kadın ve çocuk haklarına dünya çapında çok önemli katkılarda bulundu.

Paul Pierson şu gözlemlerde bulunur:

Hristiyan misyonerliğin en önemli toplumsal sonuçlarından biri, kadınlara hizmet ederek onların statüsünü yükseltmekten doğmuştur. Kadınların toplumsal statüsü düşük veya hakları yokken, misyonerlik yüzünden bu durum değişti. Misyonerler öncelikle kadınlara önce Müjde'yi ileterek kendilerini Tanrı'nın çocukları olarak görmelerini öğretiler. Ondan sonra kadınların okuyarak kendi yeteneklerini geliştirmelerini, bazı durumlarda da (çoğunlukla eğitimle ilgili) mesleklere girmelerini, teşvik ederlerdi.<sup>12</sup>

İrlandalı Amy Carmichael bağımsız bir misyoner olarak Hindistan'a gitti ve Dohnavur Topluluğu adıyla tanınan bir çalışma başlattı. Bu kurum hem Hindu tapınaklarında fahişelik yapmak üzere satılan kızlara hem de diğer kimsesiz kızlara sığınak oldu. Genç kızlara yapılan bu muamele toplumca iyice gizlenmiş olduğu için, çoğu Batılı bu uygulamayla ilgili rivayetlerin asılsız olduğunu sanmaktayken, bu uygulamaları bizzat yaşamış, tapınaklardan kaçan kızlar şefkat ve cömertliğiyle meşhur olan Amy'yi arayarak bulurlardı. Dohnavur Topluluğu'nun faaliyetlerinin sonucu olarak bu uygulamalar teşhir oldu ve Hindistan hükümeti bu uygulamaya karşı mücadele etmeye zorlandı.<sup>13</sup>

Yine Tom Hiney'nin kaydettiği bir örnek, Polinezya adalarındaki kültürün Batılı misyonerlerin gelmesiyle geçirdiği büyük değişimle ilgilidir. “Hristiyanlık'ın benimsendiği adalarda kavgacılık ve yeni doğan çocuk öldürme adetlerinde olduğu gibi, [Avrupalı denizcilerin getirdikleri] zührevi hastalıklar da ortadan kalkmıştı.” Misyonerlerin raporlarına göre, hamileliklerin çoğuna kürtağla son verilmesi yerine, “artık Hristiyanlaştırılmış kesimdeki evli çiftler çocuk sahibi olmaya çok hevesli oldular; anne baba olanlar da bebeklerine tam bir şefkatle bakmaktadırlar.”<sup>14</sup>

### 4. Pek çok durumda misyonerler, yerel halkları nesillerce süren kabileler arası savaşlara, kelle avcılığına (headhunting) ve yamyamlığa iten kültürel uygulamalara son verdiler.

Batılıların çoğu 1956'da Ekvador'da vahşi Waodani kabilesiyle temas kurmaya çalışırken öldürülen beş misyonerden haberdardır. Rachel Saint (şehit Nate Saint'in kız kardeşi) ve Elizabeth Elliot (şehit Jim Elliot'ın eşi) beş misyonerin tamamlayamadığı görevi üstlenerek, Müjde'yi yayma misyonuna katılan binlerce kişiye esin kaynağı olmuştur. Waodoni halkı arasında yapılan misyonerliğin “yan ürünü”, bu kabilelerin arasında nesillerce süren kavga ve savaşların sona ermesi oldu. *Kelle Avcılarına Misyon (Mission to the Headhunters)* adlı kitapta kaydedildiği gibi, Jivaro kabilesinde aynı durum yaşandı.<sup>15</sup> Bu kabilenin kültüründe komşu kabilelerden öldürülen kişilerin kellelerinin toplanması önemli bir rol oynardı. Misyonerlerin çalışmaları sayesinde Jivaro kültürünün bu acıklı yönüne son verildi.

### 5. Misyonerler çeşitli durumlarda sağlık ve hijyen şartlarının daha iyi hale gelmesini sağladı.

Ruth Tucker'in *Yeruşalim'den İriyan Jaya'ya kadar: Biyografilerle Hristiyan Misyonerliğin Tarihi (From Jerusalem to Irian Jaya: A Biographical History of Christian Missions)* adlı eserinde bir bölümün konusu şöyledir: “‘Merhamet Melekleri’: Tıbbi bakımından Misyonerlik” (“Medical Missions: ‘Angels of Mercy’”). Kitabının bu bölümünde Tucker çeşitli misyonerlerin dünyanın birçok yerinde tıp standartlarının yükseltilmesine sağladıkları büyük katkıları açıklar. 1925 yılına kadar dünyanın çeşitli ülkelerinde iki bini aşkın doktor ve hemşirenin hizmet etmekte olduğunu kaydeder. 1935 yılına kadar, Çin'deki hastanelerin yarısından fazla yabancı misyon grupları tarafından işletilmekteydi.<sup>16</sup> Bu bölümde yazar tıp doktoru olarak misyonerlik yapan önde gelen bazı kişilerin öykülerini kaydeder. Sözgelimi John Scudder, adaş oğlu John ve torunu Ida hayatlarını Hindistan'da tıbbi misyonerlik yaparak geçirmişlerdir; aynı hizmeti David Livingstone, Albert Schweitzer, Helen Roseveare, Paul Carlson ve Carl Becker Afrika'da, Halliwell ailesi Brezilya'da ve Viggo Olsen Bangladeş'te yapmışlardır. Bu durumların çoğunda tıbbi misyonerler korku ve batıl inançlara dayanan yüzyıllardır süregelen yerel uygulamalarla baş etmek zorunda kalmıştı. Dolayısıyla sık sık Batı'dan getirdikleri tıp yöntemlerini kullanmalarına ancak şiddetli salgın veya başka bir kriz baş gösterdiğinde izin verildi. Halkların güvenini azar azar binbir zahmete katlanarak kazanmışlardı. Bu girişimde sebat ettikleri için Üçüncü Dünya'daki milyonlarca insanın hayatlarına yarayan sağlık ilerlemeleri sağlandı. Bu konuyu Tucker şöyle özetler:

20. yüzyılda gerçekleştirilen tıbbi misyonerlik hizmeti şüphesiz ki dünya tarihinin en büyük insanlık girişimi olup herhangi diğer etkenden çok, Hristiyan misyonerliği eleştiren kişilerin tekrar düşünmelerini sağlamıştır. Öylesine çok durumda bu uzman doktorlar, kendi vatanlarındaki modern tesislerde kazançlı kariyerlere sahip olabilecekken, yıpratıcı ve ilkel şartlar altında uzun saatler çalışarak bu ülkelerde tıp hizmeti vermeyi seçtiler. Kendilerini dünyanın çeşitli ülkelerinde sağlık standartlarını yükseltmeye adanmış bu tıbbi misyonerler Batı'daki doktorların pek ilgi duymadığı hastalıkları araştırdılar ve kendi bağışladığı veya topladığı maddi kaynaklarla hastanelerle tıp okullarını kurdular. Bu sayede dünyanın en iyi hastanelerle tıp fakülteleri meydana geldi...<sup>17</sup>

## 6. Misyonerler doğal afet yardımı ve kalkınma girişimlerinde öncülük etmişlerdir.

Salvation Army, World Vision, World Relief, Compassion International, Samaritan's Purse ve Food for the Hungry, Müjdeciler Hıristiyanlar ve misyonerlerin deprem, kasırga, sel ve savaş gibi facialara maruz kalan kişilere yardım sağlamak için kurdukları kurumların sadece birkaç tanesidir. Bu kurumlar Batı'da ve dünyanın diğer ülkelerinde bağışlar toplayarak çok büyük miktarda yiyecek, giyecek, inşaat malzemeleri ve diğer gereksinimleri satın alarak, doğal ve insanların sebep olduğu afetler yüzünden yıkıma uğrayan insanlara yardım sağladılar. Bu kurumların birçoğu da mültecilerin kendi ülkelerine yerleşmelerine yardımcı olup bireylerle ailelerin özgür ve saygın bir hayata sahip olabilecekleri diğer ülkelere de yollamaya çalışmıştır.<sup>18</sup>

## 7. Misyonerler dünyanın dört bir yanında okullar kurarak düşük okuma yazma oranlarını oldukça artırmış, pek çok durumda da kızlara ilk defa eğitim imkânı sağlamış oldu.

William Carey örneğine tekrar dönelim. Carey, Hindistan'daki gençlerin toplam okuma-yazma oranını artırmak amacıyla bir okullar zinciri kurdu. 1818 yılına kadar, toplam öğrenci sayısı 10.000'i aşan 92 okul kurulmuştu.<sup>19</sup> Carey'nin kurduğu Serampore Yüksek Okulu (Serampore College) birçok açıdan çığır açıcı bir girişimdi. Misyonerlerin eğitime katkısı konusunda, "misyon okullarının zirvede olduğu dönemde, Çin'de 340 orta okul ve 13 yüksek okul, Hindistan'da 421 orta okul, 291 lise ve 37 yüksek okul, Japonya'da 65 orta okul, 74 lise, 34 ön lisans, 16 yüksek ve 6 yüksek lisans okul bulunmaktaydı."<sup>20</sup> 1923'te Afrika'daki İngiliz sömürgelerinde, 6000 okul vardı. Bunlardan yalnızca 100 tane devlet tarafından kurulmuştu. 1961 yılında bile, Afrika'daki çocuklarının %68'i misyon okullarında okumaktaydı.<sup>21</sup> 60'lı yılların son yıllarında ve 70'li yıllar boyunca, Afrika ülkelerinin hemen hemen bütün önderleri misyon okullarında okumuştular. Milyonlarca genç misyonerlerden okuma-yazma öğrendi. Bazı insanlar "misyoner öğretmenler Hıristiyanlık öğretmek için gençlerin beyinlerini yıkadılar" diye suçlarken, gerçek şu ki, çoğu durumda alınan eğitim Amerika ve Avrupa'nın okullarındaki eğitimden daha "liberal"di. Pek çok durumda eskiden beri kızların okumasını yasaklayan kültürel standartlar yok sayıldı ve kızlar okumayı, yazmayı ve kendileri için düşünmeyi öğrendi.

Ayrıca misyonerler dinleyicilerin okuma-yazma kapasitelerini ve kendi ülkeleri ve tarihleri hakkındaki bilgilerini artırmaya yönelik çeşitli yayınları yapan radyo istasyonları da kurdu. Sık sık bu yayınlara bağlı olarak dinleyicileri katılmaya davet eden mektuplaşma kursları da düzenlendi. İnternetin sağladığı imkânlar da artıkça mektuplaşma kursları yerlerini "online" kurslara bırakmaktadır.

### Varılan Sonuçlar

Peki, Hıristiyan misyonerler "emperyalizm" yaptılar mı? Bu terimin kastı, bir kültürü ve onun örf ve adetlerini başka bir halka topyekûn ve gaddarca dayatmaksa, misyonerler böyle bir girişimde bulunmadılar demek kesinlikle doğrudur. Ama sık sık bu terim, başka bir halkın kültürüne *herhangi bir şekilde* müdahale etmek anlamıyla tanımlanmaktadır. "Emperyalizm"i böyle tanımlayanlar sık sık her ayrı insan topluluğunun kültürünü büsbütün "kutsal" veya "dokunulmaz" bir değer sayarak, her kültürün dışarıdakilerin herhangi bir müdahalesi olmaksızın kendi hayat anlayışını ve dünya görüşünü sürdürmeye hakkına sahip

## Yerel Dil ve Kültürlerle İlgili bir Amentü<sup>1</sup>

Kilise, yerel dillerin aleyhine işleyen küresel etkenlere rağmen, halkların kendi yerel dil hazinelerine yönelik tutkularını dile getirmeye yardım eden bir ses olabilir mi? Bütün Afrika'da, halkların yerel dil ve kimliğine duydukları tutkunun ateşi sönmeye yüz tutmuşken, kilise önderleri bunu alevlendirmek için aşağıdaki amentüyü kullanırlar. Bu amentü basit bir dil ve kültür teolojisini ortaya koyar. Her kilisenin kendi yerel dil hazinesine değer vererek onu bilinçli bir şekilde kullanmasını teşvik eder.

Şunlara inanırız:

- Tanrı, anlayabileceğimiz bir şekilde bizimle iletişim kurmak ister.
- Dillerin çeşitliliği Tanrı'nın tasarısına uygundur; O, çeşitlilik bağlamında bulunan birlikten hoşlanır.
- Tanrı'yla iletişim kurarken hiçbir dil diğerlerinden daha üstün değildir.
- Tanrı, İsa'nın insan olmasıyla, bize ulaşmak uğruna bulunduğumuz düzeye gelmeye razı olduğunu göstermiştir.
- Müjde insanların dünya görüşüne nüfuz etmelidir ve bu en iyi şekilde bireylerin ana diliyle sağlanır.
- Hıristiyanlar Tanrı'nın sözüne anladıkları ve kullanmayı sevdiği bir dil aracılığıyla ulaşamadıkça imanda olgunlaşamaz.
- Tanrı'nın sözü halkın anlayabileceği dilde olmadıkça, hiçbir kilise uzun süre ayakta duramaz.
- Kilise önderleri, cemaat üyelerinin toplumsal düzey, cinsiyet veya yaşını gözetmeksizin, herkese anlayabileceği bir dille ruhsal gıda sağlamalıdır.
- Kilise önderleri üyelerin Kutsal Kitap'ı ana dillerinde kullanmalarını teşvik ederse, üyelerin Kutsal Kitap okuma iştahları açılır.
- Kültür Tanrı'nın tasarısının bir parçasıdır.
- Hıristiyanlık herhangi bir kültürde yaşanabilir.
- Müjde kültürlerin öğelerini "yaratılış amacı"na ulaşmış hale getirmeye yardımcı olur.
- Hıristiyanlık her kültürde değişik şekillerde ifade edilir.
- Hıristiyanları birbirine bağlayan etken benzerlik değil, sevgidir.